

Representación de María Pita, protagonista da novela de Alfredo Conde.

A épica da existencia

Narrativa galega Alfredo Conde reafirma con María Pita a súa querenza por acontecementos e personaxes históricos

María das Batallas ·
Alfredo Conde · Galaxia,
2007 · 310 páx · 18 euros

Título lírico para un romance épico. *María das batallas* é o primeiro verso do poema “María Pita”, que abre o texto *Catro poemas pra catro gravados*, escrito por Lorenzo Varela para o álbum *María Pita e tres retratos medievales* (1944) do artista coruñés Luís Seoane. A nova creación de Alfredo Conde reafirma a súa querenza por acontecementos e personaxes históricos, con maior ou menor grao de mitificación. O escritor allaricense volta aos tempos dos temidos visitantes do Santo Oficio, ocupación dun dos dous protagonistas do seu multipremiado *Xa vai o griffón no vento* (1984). *Azul cobalto. Historia posible do marqués de Sargadelos* (2001) é o relato da vida do ilustrado Antonio Raymundo Ybáñez e do convulso período de comezos do XIX. *Romasanta. Memorias incertas do home-lobo* (2004) recrea a dura historia do quincalleiro Manuel Blanco Romasanta, un asasino en serie que viviu na primeira metade do século XIX, que a ignorancia e a superstición definiron como home lobo de Allariz. Outras dúas novelas –*Memoria do soldado* (2002) e *Lukumi* (2006)– trasládannos aos tempos da guerra civil e aos da colonización cubana.

Palabras cargadas de loito abren a porta da traxedia existencial que vai ser contada. A última novela de Alfredo Conde presenta estrutura ternaria: tres voces narradoras –un narrador anónimo e onisciente, unha filla de María Pita e un parente de Francis Drake– van tecendo os seus respectivos relatos ao longo de trinta capítulos datados, que nos fan da historia da cidade da Coruña e da historia das vidas paralelas e confrontadas destes dous personaxes singulares e míticos. O resultado é un texto dinámico e áxil en que se retarda o momento culminante da acción. A pequena cidade herculina é unha cidade marítima –“unha lingua de terra”–, case mariña, metida no mar, poboada por xente de mar. Os seus moradores han de resistir heroicamente o asedio feroz da poderosa flota inglesa. Vítimas da longa pugna entre os imperios español e inglés por manter a hexemonía nos mares. Francisca de Arratía, filla de Maior Fernández da Cámara (María Pita), cóntanos a traxectoria vital da heroína coruñesa; unha muller combativa, con grande determinación e coraxe, tamén ambiciosa e controvertida, nunha sociedade hostil. A admiración e o respecto filiais non lle impiden facer un retrato realista e críbel: “Foi unha gran muller. A súa gran fazaña non consistiu en lle arrear un pau a un invasor nunha arroutada, senón a batalla gañada día a día nun mundo feito para os

homes, á súa medida; no mundo da paz, que non no mundo da guerra; no que sempre entraron as mulleres, moi ao seu pesar, por certo” (páx. 271). Exercicio de humanización ou desmitificación, que atinxe tamén ao protagonista masculino. Determinación e ambición son trazos que enfeitan a figura axigantada do almirante-pirata inglés, temido polos seus e polos inimigos por mor do seu proceder despótico. Malia a devoción que lle profesa, nin sequera se mostra indulxente con el o seu parente e

erotismo como eixes temáticos da narrativa de Alfredo Conde. Con certeza, impregnan as páxinas deste romance, feito de sentimentos e paixóns. O autor salienta dous, que determinan a actuación das persoas en situacións extremas: o odio e a ira. “O odio pode ser liberador de estrañas e construtivas enerxías” (páx. 149). “É entón cando ao odio vénselle sumar outra forza poderosa e feroz, a da ira irreprimible.”(páx. 152). Son as mulleres as que senten con máis intensidade. Elas son as que levan o peso da vida. *María*

María das Batallas é un recoñecemento ás mulleres pola súa grande contribución, en condicións ben precarias, á conquista da liberdade

subordinado, na memoria das súas andanzas marítimas e terrestres. Máis alá dos acontecementos narrados, o autor mergúllase no mundo interior destes dous personaxes senlleiros co obxectivo de achar as claves coas que poder interpretar a conduta humana. Expresión da soidade e liberdade individuais, que teñen de resistir fortes e continuas presións da sociedade. O profesor Anxo Tarrío ten subliñado o vitalismo e o

das batallas é un recoñecemento ás mulleres pola súa grande contribución, en condicións ben precarias, á conquista da liberdade. A forza da narración, con ese estilo case barroco do que tanto gusta o autor e que tan ben lle acae ao romance histórico, envólvenos de tal maneira que nos fai presenciar en persoa os tempos heroicos de outrora.

// *Delfín Caseiro*